

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרמ

ערב שבת-קודש

פרשת נח

ה' במרחשוון ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ה' במרחשון ה'תשס"ז – י"ב במרחשון ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	ה' במרחשון	הלכות גירושין פרק י-יב.	הל' תפילין ומזוזה וסי"ת פרק ד.	מל"ת שנו.
ש"ק	ו' במרחשון	פרק יג. הלכות יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מל"ת שנו. מ"ע רטו.
א'	ז' במרחשון	פרק ג-ה.	פרק ו.	מ"ע ריז.
ב'	ח' במרחשון	פרק ו-ח.	פרק ז.	מל"ת שנו.
ג'	ט' במרחשון	הלכות נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע רכ. ריח. מל"ת שנו. מ"ע ריט. מל"ת שנט.
ד'	י' במרחשון	הלכות סוטה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רכג. מל"ת קד.
ה'	י"א במרחשון	פרק ד. פעמי הכן וגו'. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. הלכות איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק י.	מל"ת קה. של. שלא. שלג. שלד.
ו'	י"ב במרחשון	פרק ג-ה.	הל' ציצית.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שלו. שלה. שלו. שלח. שלט.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							'ד 72 לפני הזריחה	'ד 120 לפני הזריחה	
5.20	4.55.8	11.55	11.25	8.37	6.00	5.02	4.40	3.54	ו', ה' במרחשון
5.20	4.54.8	11.54	11.24	8.37	6.01	5.02	4.41	3.54	ש"ק, ו' במרחשון
5.19	4.53.8	11.54	11.24	8.38	6.02	5.03	4.42	3.55	א', ז' במרחשון
5.18	4.52.9	11.54	11.24	8.38	6.03	5.04	4.42	3.56	ב', ח' במרחשון
5.17	4.52.0	11.54	11.24	8.38	6.04	5.05	4.43	3.56	ג', ט' במרחשון
5.16	4.51.1	11.54	11.24	8.39	6.04	5.05	4.44	3.57	ד', י' במרחשון
5.15	4.50.2	11.54	11.24	8.39	6.05	5.06	4.45	3.58	ה', י"א במרחשון
5.14	4.49.4	11.54	11.24	8.40	6.06	5.07	4.45	3.58	ו', י"ב במרחשון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
4: 19	5: 31	4: 33	5: 33	4: 24	5: 31	4: 37	5: 31	4: 37	5: 34
4: 13	5: 25	4: 27	5: 27	4: 17	5: 25	4: 31	5: 25	4: 31	5: 28

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il אינטרנט: ISSN 0793-7474

להמשיך את עניין האחדות מחודש תשרי על כל השנה

למרות ההתעסקות בענייני העולם, "עובדין דחול", יש זמנים מיוחדים שבהם נמצאים "למעלה" מהעולם, על-דרך העלייה לבית-המקדש • על-ידי זה אפשר לפעול שגם העבודה בענייני העולם תהיה באופן של "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לא נסתיימה עדיין העלייה לרגל, מכיוון ש"היה דומה להם כאילו הם עדיין בארץ-ישראל עסוקים בענייני הרגל"⁵, היינו, שהעלייה לרגל נמשכת עד שישה במרחשוון, ועד בכלל.

ב. והנה, אף-על-פי שכל האמור לעיל מדובר אודות העלייה לרגל בזמן שבית-המקדש היה קיים – הרי זה שייך גם לאחרי החורבן, ועד ימינו אלה, בבחינת זכר לזמן הבית. ובמכל-שכן וקל-יחומר:

עבודת הקורבנות – אינה שייכת כלל בזמן הזה, ועד כדי כך, שאסור להקריב קורבנות בזמן הזה. ואף-על-פי-כן, עושים זכר⁶ להקרבת הקורבנות – "תפילות כנגד תמידין תקנום"⁷, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו"⁸ (מלשון תשלומין, וגם מלשון שלימות⁹).

ועל-אחת-כמה-יזכרמה בנידון-דידן, שנוסף

א. עניינו של שישה במרחשוון (יום שבת זה) – גמר וסיום מועדי חודש תשרי:¹

איתא במשנה²: "שואלין את הגשמים – בשבעה בו (במרחשוון), ט"ו יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבישראל (שעלה לרגל, לביתו) לנהר פרת" ("שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים, ולא יעצרנו הגשם"³), כלומר, הזמן שבו הגיע אחרון שבישראל לביתו בנהר פרת הוא – שישה במרחשוון, ולכן, מיד לאחרי זה, בליל ז' מרחשוון, מתחילין לשאול גשמים, שאז, לא יעצור הגשם את האחרון שבישראל, מכיוון שכבר הגיע לביתו לנהר פרת לפני התחלת (שאלת) גשמים, בשישה במרחשוון.

ונמצא, שסיום וגמר העלייה לרגל דחג הסוכות הוא – בשישה במרחשוון, שכן, אף אשר התחלת ההליכה לביתו הוא מיד אחר הרגל, ובלשון הכתוב: "ביום השמיני שילח (המלך) את העם... ויילכו לאוהליהם שמחים וטובי לב", הרי, כל זמן שלא הגיע אחרון שבישראל לביתו בנהר פרת,

(5) ש"ך חו"מ סמ"ג סקמ"ז.

(6) זכר ג"כ (נוסף על שתפלות במקום קורבנות הן). ועפ"ז יומתק אמירת פסוקי הקורבנות (ראה שו"ע או"ח ס"א ס"ה"ט, שו"ע אדה"ז שם (מהרו"ב ס"ט. מהרו"ק – ס"א-א"ט)).

(7) ברכות כ"ב. וראה רמב"ם הל' תפילה פ"א ה"ה, טושו"ע ואדה"ז או"ח הל' תפילה סצ"ח ס"ד. שו"ע אדה"ז שם ר"ס פט.

(8) הושע י"ג, (ובמפרשים שם) שו"ע אדה"ז או"ח (מבהרו"ב) סוס"א.

(9) ראה לקו"ת פ' ראה ל, רע"ג. ובכ"מ.

(1) ראה זח"ב ערה, א (תוספות): ומאלול כו' עד שיתא בחשון עד דיהדרון בני נשא מחוביהו ויתכפר להון – נתבאר בשיחת ש"פ לך לתשד"מ.

(2) תענית י"א. וראה רמב"ם הל' תפילה פ"ב ה"ז, טושו"ע ואדה"ז או"ח הל' תפילה ר"ס ק"ז.

(3) שו"ע אדה"ז שם, ועד"ז בריט"א תענית שם, וראה לקו"ש ח"כ עמ' 54 הערה 6.

(4) מלכים א' ח, טו – סיום וחזרתם הפטורת שמע"צ.

ומכיוון שנמצאים כאן עדיין כמה וכמה שלא מיהרו לחזור לבתיהם מיד לאחר שמחת-תורה, אלא נשארו גם לשישה במרחשוון (שבת זה), ורק לאחר כן עומדים לחזור לבתיהם, איש איש למקומו, המקום שהועידה לו ההשגחה העליונה למלא את תפקידו ושליחותו, "לשכן שמו שם"¹⁷ - אזי מודגש עוד יותר עניינו המיוחד דשישה במרחשוון, סיום וגמר העלייה לרגל.

ד. על-פי-זה מוכן, אשר, בעמדנו ביום השבת-קודש שישה במרחשוון, הרי זה הזמן המתאים לחזור ולהדגיש עוד הפעם אודות כל העניינים הקשורים עם (סיום תקופת) מועדי חודש תשרי, עלייה לרגל, והתחלת התקופה ד"ויעקב הלך לדרכו"¹⁸, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו"¹⁹, במשך כל השנה כולה.

ולכל לראש - עניין הברכה, ובלשון הכתוב²⁰ "ויברך את כל קהל ישראל", "שילח את העם ויברכו את המלך ויילכו לאוהליהם שמחים וטובי לב"²¹, כאמור, שאף-על-פי שעניין זה היה מיד לאחר החג, הרי, גמר ושלימות הברכה היא בסיום וגמר העלייה לרגל, בשישה במרחשוון. ועוד (וגם זה) עיקר - בנוגע לעבודה בפועל, שכל העניינים שהיו בזמן העלייה לרגל, במשך מועדי חודש תשרי, יומשכו בכל ענייני העבודה במשך כל השנה כולה, וכדלקמן.

ה. ובפרטיות יותר:

גילוי אור הקדושה הבית-המקדש בעת העלייה לרגל, פעל פעולתו גם לאחר שכל אחד ואחד מישראל חזר למקומו - שגם אז תהיה כללות עבודתו ביתר שאת וביתר עוז, מעין ודוגמת אופן העבודה בבית-המקדש, שלימות הקדושה²¹.

(17) ל' הכתוב - תבוא כו.ב. וראה תורת הבעש"ט עה"פ (היום יום" ח"י אלול. בש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות ס"ג. וש"נ).
 (18) ל' הכתוב - ויצא לב.ב. וראה לקו"ש ח"כ עמ' 556. מכתב ר"ח מרחשוון ש.ז. וש"נ.
 (19) מלכים א ה.ה. ועוד.
 (20) שם ח.ג. (הפטרית שמע"צ).
 (21) ראה גם תור"ה כי מציון (ב"ב כא,א) "לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכון ליבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדרדשינן בספרי למען תלמד ליראה וגו'". וראה לקו"ת ברכה צח.ב: "ומשלוש רגלים אלו

לכך ש"אף לאחר החורבן היו מתאספים גם-כן מכל הסביבות בירושלים לרגל כמו שעושים גם היום"¹⁰, הרי, העניין דשישה במרחשוון (סיום העלייה לרגל) נוגע להלכה למעשה בזמן הזה - הן בנוגע לשאלת גשמים בארץ-ישראל¹¹ (שמתמצייתה שותה כל העולם כולו)¹² והן בנוגע לדיני שטרות בכל מקום, שכאשר כותבים בשטר "אחר הרגל", פירושו, "ט"ו יום אחר הרגל"⁵ - הרי בוודאי שגם בזמן הזה מודגש עניינו המיוחד דשישה במרחשוון, סיום העלייה לרגל דחג הסוכות.

ג. ויש להוסיף, שעניין זה מודגש עוד יותר - כאשר "עושים גם היום" מעין ודוגמת העניין דעלייה לרגל:

בנוגע לתוכן העניין דעלייה לרגל בעבודה הרוחנית בנפש האדם - מבואר בליקוטי-תורה¹³ ש"משחרב בית-המקדש הגם שאין אנו יכולים להשתחוות (עיקר הראייה היא ההשתחוואה שהיה משתחוה ויוצא)", על-כל-פנים נתפשטה קדושת הארה זו אפס קצהו במקדש מעט¹⁴, בית-הכנסת ובית-המדרש, ועל-אחת-כמה-וכמה בית-הכנסת ובית-המדרש מיוחדים - ועל-דרך - של כ"ק מ"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹⁵.

ואכן "עושים גם היום" - שכמה וכמה עשיריות ומאות מישראל מטלטלים את עצמם ("טלטולי דגברא" וגם "טלטולי דאיתתא"¹⁶) מביתם ומקומם כדי לשהות במשך מועדי חודש תשרי בד' אמותיו של נשיא דורנו, מעין ודוגמת זכר לעניין דעלייה לרגל בזמן שבית-המקדש היה קיים.

(10) שו"ע אדה"ז ר"ס: קיז, ועפ"ז, מ"ש בש"ך (ח"מ שם) "ואע"ג דהשתא אנן בגולה מ"מ לשון אחר הרגל נמשך מהם" - ויש לומר דאין זה רק לשון כו' אלא גם העניין בענייני הרגל.
 (11) ונפק"מ לדינא גם בחול - טעה היחיד ושאל מטר מז' מרחשוון ואילך אינו מחוייב לחזור, (שו"ע אדה"ז סק"ז סוס"א. וש"נ).
 (12) ראה תענית י, רע"א.
 (13) ברכה צח.ב.
 (14) יחזקאל יא,טז. מגילה כט,א.
 (15) להעיר מ"התמים" ח"ב עמ' ככו: "מיום שחרב בית-המקדש וקד"ק עד אשר ירחם השי"ת וישלח לנו גואל צדק... ויבנה לנו את ירושלים שלנו, והביהכ"נ אשר כ"ק אדמו"ר מתפלל בו והוא בית-המקדש שלנו וכו'".
 (16) כתובות כח,א. סנהדרין כו, סע"א.

לימוד התורה, בבחינת "תורתו אומנתו"²⁶.
ויתירה מזה, בלשון חז"ל²⁷ "עשה תורתך קבע
ומלאכתך עראי", היינו שגם כאשר במשך כמה
שעות היום עסוק במלאכתו, ורק חלק קטן מהיום
מוקדש ללימוד התורה, מכל-מקום, "תורתך קבע
ומלאכתך עראי", בידעו שעיקר עניינו הוא –
תורה, כאמור, "תורתו אומנתו", כולל – שהתורה
היא גם האומנות שעל-ידה באה פרנסתו הגשמית,
שכן, "ברכת ה' היא תעשיר"²⁸, והמלאכה אינה
אלא "כלי ולבוש" בלבד²⁹, ובמילא, לא ייתכן
שיפסיק באמצע הלימוד בקשר ומפני ולתועלת
דענייני המסחר כו', שהרי הפעולה דהמשכת

ועל-דרך זה בנוגע לזמן הזה, ששלימות
הקדושה דחודש תשרי, "מרובה במועדות"²², שאז
עיקר ההתעסקות היא בענייני קדושה, ובפרט אצל
אלו שאינם נמצאים בביתם ובמקומם, כך, שכל
התעסקותם אינה אלא בענייני קודש בלבד – יש
להמשיכה גם בעבודה ד"ויעקב הלך לדרכו",
ובמשך כל השנה כולה.

כלומר, למרות התעסקותו בענייני העולם,
"עובדין דחול" – ישנם זמנים מיוחדים שבהם
נמצא במעמד ומצב שלמעלה מהעולם, על-דרך
ובדוגמת העלייה לרגל לבית-המקדש, על-ידי זה
בכוחו לפעול שגם עבודתו בענייני העולם תהיה

כאשר מתאספים ביחד, מתוך אהבה ואחדות, באופן דאי ש את רעהו יעזור, ו"תשועה ברוב יועץ" – אזי נעשות כל הפעולות בהצלחה יתירה, רבה ומופלגה!

ברכתו של הקב"ה בענייני הפרנסה היא (לא על-
ידי ההתעסקות במסחר, כי אם) על-ידי לימוד
התורה דווקא.

ועל-דרך זה בעת עבודת התפילה – שבזמן
התפילה עומד לפני מלך-מלכיה-המלכים השם,
במעמד ומצב שלמעלה מהעולם, מעין ודוגמת
הקרבת הקורבנות בבית-המקדש, "תפילות כנגד
תמידין תקנום".

ולא עוד, אלא ש"גם שאר היום שעוסק במשא

באופן המתאים, "כל מעשיך יהיו לשם שמים"²³
ו"בכל דרכיך דעהו"²⁴.

ובאותיות פשוטות:

גם כאשר במשך השנה כולה עוסק רוב היום
(בהיתר התורה – להיות שייך לזבולון ולא לישכר)
בענייני העולם – מכל-מקום, במשך הזמן שחייב
להקדיש ללימוד התורה, "כדת הניתנה לכל אחד
ואחד בהלכות תלמוד תורה", נעשה "משכן ומכון
לשבתו הוא יחודו יתברך", "אושפזיכן לתורה",
על-דרך ובדוגמת השראת השכינה במשכן
ומקדש²⁵, ומכיוון שכן, הרי מוכן וגם פשוט, שבעת
לימוד התורה לא קיים בעולמו שום דבר אחר מלבד

26) והדגשה יתירה בשנה זו – (א) שנת השמיטה, "שבת שבתון
יהיה לארץ שבת לה" (ר"פ בהר) "שגם עובדי האדמה כאשר
ישבתו בשנה היא יתעוררו לדרוש את ה'" (ספורנו עה"פ),
היינו, שיכולים וצריכים להקדיש את השנה כולה ללימוד
התורה, (ב) הכנה למצוות הקהל (בסיום שנת השמיטה)
"מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות... הקהל
את העם האנשים והנשים והטף... למען ישמעו ולמען ילמדו
גו'" (וילך לא, ואלך, וראה בארוכה – מכתב ר"ח מרחשוון
שנה זו, ובהנשמך שם).

27) אבות פ"א מט"ו, רמב"ם הל' תורת פ"ג ה"ז, ועוד. וראה
לקו"ת אמור לה, ג.

28) משלי י, כב.

29) ראה לקו"ת תצא לו, רע"ג. הקדמת אדהאמ"צ לספרו דרך-
חיים. סהמ"צ להצ"צ מצות תגלחת מצורע. ובכ"מ.

היה מקבל בחינת ההשתחוואה עד הרגל הבא אחריו".
22) שו"ע אדה"ז או"ח סקל"א ס"ח. ועוד. ולהעיר שהעניין
ד"מרובה במועדות" פועל גם על ימי החול שלאחרי שמע"צ
ושמח"ת (שלכן אין אומרים בהם תחנון), ובמילא, גם אז
עיקר ההתעסקות היא בענייני קדושה. ועד"ז מוכן בנוגע
להמשכת "ענייני הרגל" עד ז' מרחשוון, שפעולתם גם
בעובדין דחול, שהרי, גם כשכותבים "אחר הרגל" בשטרות
ובממנות פירושו "ט"ו יום אחר הרגל" (כנ"ל ס"ב).

23) אבות פ"ב מ"ב, וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

24) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם, שו"ע אדה"ז או"ח סקנו" ס"ב.

25) ראה בארוכה תניא פל"ד.

דתורה, תפילה וגמ"ח, כולל - שנעשים חדורים בפנימיות התורה כפי שנתבארה בתורת חסידות חב"ד, בית-חב"ד⁴¹, אשר, על-ידי זה ממשיכים את אור הקדושה דבית-המקדש⁴² בכל העולם כולו, ועד שזוכים לכניין בית-המקדש השלישי⁴³.

ו. עניין נוסף המודגש בנוגע לעלייה לרגל, שיש להמשיכו בעבודה דכל השנה כולה - עניין האחדות:

גילוי השכינה בבית-המקדש פעל עניין של אחדות אצל כל ישראל⁴⁴ ש"כל הנשמות מתבטלים כנר בפני האבוקה... כל נר יחידי הדולק בסמוך לה הולך אורו ונכלל באור האבוקה והיו לאחדים ממש"⁴⁵. ואחדות זו - היו צריכים להמשיך על כל השנה כולה, היינו, שגם לאחרי שכל אחד ואחד חוזר למקומו, "איש תחת גפנו ותחת תאנתו", יהיו במצב של אחדות.

ועל-דרך זה בזמן הזה, שבסיומה של תקופה שבה נמצאים כמה וכמה מישראל יחידו, יש להדגיש את הצורך בהמשכת עניין האחדות על כל

ומתן - יהיה מכון לשבתו יתברך (על-דרך ובדוגמת המשכן ומקדש) בנתינת הצדקה שייתן מיגיעו... כנודע מאמר רז"ל³⁰ שמצוות הצדקה שקולה כנגד כל הקורבנות³¹.

ונמצא, שפעולת מועדי חודש תשרי היא - שגם במשך כל השנה ידע וירגיש שמקומו האמיתי בבית-המקדש, ואילו מה שנמצא ועוסק בענייני העולם, אין זה אלא באופן של עראי³², והכוונה בזה - "לשכן שמו שם", היינו, להמשיך את הקדושה דבית-המקדש במציאות העולם, החל מהעניין ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"³³, בתוך כל אחד ואחד³⁴. בנפשו פנימה, בכיתו הפרטי, ועל-ידי זה - בכל הסביבה כולה, על-דרך ובדוגמת בית-המקדש שממנו "אורה יצאה לעולם"³⁵.

ועניין זה נעשה על-ידי עבודתו בענייני תורה ומצוות, שכללותם תורה, עבודה (תפילה) וגמילות-חסדים, ג' העמודים שעליהם "העולם עומד"³⁶ ו"העולם קיים"³⁷, הן "עולם קטן זה האדם"³⁸, והן העולם כפשוטו.

כולל ובמיוחד - על-ידי הקמת בתים מיוחדים³⁹, בתי תורה, בתי תפילה ובתי גמ"ח בכל מקום ומקום, ומה טוב - בית אחד הכולל שלושתם, בית משולש⁴⁰, שיש בו כל ג' העניינים

כוללת חו"ג, הרי היא רק אחת מהמידות, מידה פרטית], משא"כ ב"משולש" מתבטא עניין שלמעלה מגדר קוויין (גם מהגדר דקו האמצעי), שלכן כולל כל ג' הקוויין (ראה בארוכה לקו"ש ח"ח עמ' 233).

41) על-דרך צירוף ג' העניינים דחכמה, בינה, דעת, ולהעיר, שגם חכמה, בינה, דעת הם בג' בקוויין ימין, שמאל ואמצע, כנגד ג' הקוויין דתורה (קו האמצעי), תפילה (קו השמאל) וגמ"ח (קו הימין), וצירוף שלושתם יחד - חב"ד - הו"ע משולש".

42) להעיר מהשייכות דביהמ"ק לחב"ד (בית-חב"ד) ע"פ מארז"ל (שמו"ר פמ"ח, ד) על הפסוק (משלי כד, ג'ד) "בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן וברעת חדרים ימלאו", שבג' דברים הללו (חכמה, בינה, דעת) נעשה המשכן... יבנה בית-המקדש... וכן כשיעמוד הקב"ה לבנותו לעתיד לבוא בג' דברים הללו נבנה".

43) שנוסף על היותו "שלישי", הרי הוא גם "משולש" - שכולל גם את המעלות דבית ראשון ובית שני (ראה זח"ג רכ"א, א).

44) ראה ירושלמי חגיגה פ"ג ה"ו "עיר שחברה לה יחדי, עיר שהיא עושה את כל ישראל לחברים... בשעה ששם עלו שבטים (בשעת הרגל)". ולהעיר גם מהנס ד"עומדים צפופים ומשתחוים רווחים" (אבות פ"ה מ"ה) שיל"פ שעי" הביטול ("משתחוים") נעשה "רווחים", עד שכתוצאה מזה נעשה בירושלים כולה, ש"לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים" (אבות שם).

45) לקו"ת ברכה צח, ב.

30) ראה סוכה מט, ב.

31) תניא שם.

32) להעיר גם מלקו"ד ח"ב בתחילתו (רה, א ואילך) בביאור דיוק הלשון "ויילכו לאזהליהם שמחים וטובי לב", ולא "לבתייהם" - מכיוון שענייני עוה"ז אינם ביתו של יהודי, כי אם, דבר עראי, בדוגמת "אוהל".

33) תרומה כה, ח.

34) ראה ר"ח שער-האבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני הפסוקים). אלשיך עה"פ, של"ה חלק תושב"כ פ' תרומה (שכה, ב, שכו, ב). וכן בש' האותיות אות ל. ועוד.

35) ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. שהש"ר פ"ד, ד (בסופו).

36) אבות פ"א מ"ב.

37) שם מ"ח.

38) תנחומא פקודי ג, זח"ג, ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב). וראה מו"נ ח"א פע"ב. ועוד.

39) על-דרך העילוי ד"בית" ושייכותו המיוחדת לשמח"ת - ראה בארוכה קונטרס משיחות יום שמח"ת ש.ז. והנסמן שם.

40) להעיר, שגם בנוגע ל"שלישי-ארז"ל (תנחומא יתרו יו"ד) "לעולם השלישי חביב", כי, עניינו של "שלישי" (כמו שלישי המכריע) שכולל ומאחד את השניים. וי"ל אשר אעפ"כ, גם "שלישי" הוא בגדר פרטי וכמו מדת הת"ת, שעם היותה

ללבי⁵¹), וכמו כן שלא יהיה הפסק בין המוחין שבראש והמידות שכלב למעשה בפועל⁵², כי אם, באופן ד"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה⁵³, היינו, שכדי שיבוא לידי מעשה יש צורך בגדלות דתלמוד ("גדול תלמוד").

ב) ונוסף לזה, ההתאחדות עם הציבור, שעלידי זה ניתוסף עילוי גדול ביותר בכל ענייני העבודה, הן בנוגע לתפילה, תפילה בציבור, "הן אל כביר ולא ימאס"⁵⁴, הן בנוגע לתורה, "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם"⁵⁵ והן בנוגע לצדקה, כללות כל המצוות⁵⁶, כפי שמבאר רבינו הזקן באגרת-הקודש⁵⁷ אודות העילוי ד"עסק התורה והמצוות בעשרה דווקא.

ועל-דרך זה בנוגע לכל שאר ענייני העבודה, כמבואר בדברי רבותינו נשיאנו בריבוי מקומות גדול מעלת האחדות בנוגע לעבודת האדם לקונו, ומהם: פתגם אדמו"ר האמצעי⁵⁸ שכאשר שני יהודים מתדברים ביניהם בענייני העבודה, אזי ישנם שתי נפשות אלוקיות כנגד נפש בהמית אחת⁵⁹, ומבואר גם בקונטרס החלצו"ר ש"כשמדברים יחד ממציא כל אחד עצות לזה איך לתקן, ועושים הסכם בקבלה על להבא לתקן מעשיהם שיהיה כך וכך כו', וההסכם אשר עושים שניים או רבים, יש לזה

הימים שלאחרי זה. וכלשון הידוע⁴⁶ בנוגע לשמיני-עצרת (ושמחת-תורה) - "קשה עלי פרידתכם", היינו, שלילת עניין הפירוד, על-ידי זה שמוסיפים בעניין האחדות, כמודגש בקורבן דשמיני-עצרת (ובזמן הזה בתפילת המוספים) - "פר יחיד... כנגד אומה יחידה"⁴⁷.

וכמדובר לעיל⁴⁸ אודות הדיוק ד"פרידתכם", ולא "פרידתינו" - שאין צורך לשלול את הפרידה מאביהם המלך (שהרי בוודאי נשארים תמיד במצב של אחדות עם אביהם המלך), כי אם, שלילת עניין הפירוד אצל הבנים עצמם, היינו, שהאחדות שהיתה במשך הזמן שבו היו כולם יחדיו אצל אביהם המלך, יש להמשיכה גם לאחרי שחוזרים איש איש למקומו, שגם אז יהיו במצב של אחדות.

ז. ובפרטיות יותר - בקשר ובשייכות לכל ענייני העבודה האמורים לעיל: כדי שהעבודה בכל העניינים האמורים לעיל תהיה כדבעי - יש לשלול את העניין ד"פרידתכם", אל"ף) הן בנוגע לעבודתו בעצמו⁴⁹ - ובשתיים:

א) האחדות דכל עשר כוחות נפשו (הציבור שבנפשו⁵⁰), היינו, שלא יהיה מצב של פירוד בין ההבנה והשגה בחב"ד שלו לרגש הלב (עניינו של עמלק, מלשון ו"מלק", עניין ההפסק בין המוח

51) ראה תו"א ס"פ תצוה, ד"ה זכור בסה"מ תקס"ה (כרך א) וביאוריו. סידור עם דא"ח שער הפורים. סה"מ צ' להצ"צ מצוות זכירת עמלק. לקו"ש חכ"א עמ' 195 ואילך. וראה גם סה"ש תש"ד עמ' 75. סה"מ תש"ט עמ' 34 ואילך.

52) הפסק בין הנשמה (והרוח) והגוף (והמעשה).

53) קידושין מ, ב. ו"ש. רמב"ם הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג. וראה גם לקו"ש ח"ז עמ' 327. ח"י"ח עמ' 154. ועוד.

54) איוב לו, ה. ברכות ח, רע"א. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס נב. וסר"ס קא.

55) אבות פ"ג מ"ו. וראה ד"ה עשרה שיושבים תרפ"ח (תש"ח).

56) ראה ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א, תניא פל"ו. תו"א כט, ג. לקו"ת פ' ראה כג, ג. תצא לט, א. ובכ"מ.

57) סימן כג, וראה לקו"ש ח"ה עמ' 432 הע' 11. ועמ' 134 הע' 14. ועוד.

58) "היום יום" כ' טבת. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב עמ' עג. לקו"ד ח"ב שג, ב. ועוד.

59) כי נפש הבהמית אינה מתערבת בנוגע לחבירו, שהרי "חזקה אין אדם חוטא ולא לו" (כפס"ד הרמב"ם בכ"מ - ראה לדוגמא: הל' מעשר פי"ב הי"ז).

60) פ"י (סה"מ תרנ"ט עמ' סא). ולהעיר, שזמן אמירתו היה במשח"ת ובש"פ נח (סה"מ שם עמ' רכא).

46) פרש"י אמור כג, לו. פנחס כט, לו. בחיי פינחס כט, לה.

47) סוכה נה, ב.

48) שיחת כ"ה תשרי ש.ז. ביחידות הכללית לאורחים שיחיו, וראה גם לקו"ש ח"ב עמ' 433. ועוד.

49) להעיר, ששלילת העניין ד"פרידתכם" בנוגע לעצמו נוגע גם לכלל ישראל - כי (נוסף לזה שבכוחו של כאו"א להכריע את העולם כולו (רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד), הרי) הפירוד שבו יכול לעורר. ח"ו, את הפירוד דכלל ישראל, על-דרך שמצינו בהלכה הכלל ד"חזור וניעור", ובפרט במין במינו (ראה אנציק' תלמודית (כרך יג) בערכו. וש"נ).

50) על-דרך פתגם הרה"ג ר' יוסף-יצחק בנו של אדמו"ר הצ"צ (זקנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר) שתפילה בציבור פירושה - "לצבור" את עשר כוחות הנפש ("התמים" ח"ב ס"ע מה ואילך. לקו"ש ח"ב עמ' 477 ואילך). וראה פירוש מהרז"ו לב"ר פפ"ד, א: התפילה עיקרה... אסיפת האברים והכוחות אל הלב.

הרבה יותר מאשר בעבודה הפרטית, ובפשטות, שכאשר מתאספים ביחד, מתוך אהבה ואחדות, באופן דאישי את רעהו יעוזרו⁶², ו"תשועה ברוב יועץ"⁶³ אזי נעשים כל הפעולות בהצלחה יתירה, רבה ומופלגה.

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת נח, ו' במרחשוון ה'תשמ"ז. 'תורת מנחם - התוועדויות' תשמ"ז, כרך א, עמ' 470-464)

(62) ישעיהו מא,ו.
(63) משלי יא,ד. כו,ו.

חיזוק הרבה יותר מההסכם שעושה בפני עצמו כו":

בי"ת) והן בנוגע לעבודתו עם הזולת, כולל ובמיוחד על-ידי הקמת בתי-חב"ד⁶¹ כפי שרואים במוחש שבעסקנות ציבורית נוגע עניין האחדות

61) נוסף לכך שעצם הפעולה עם הזולת הו"ע של אחדות, ובפרט ע"י הפעולה בג' הקווין דתורה, עבודה וגמ"ח. שבהם מודגש עניין השלום והאחדות, כדברי הגמרא (ברכות ח,א ובפרש"י) ש"פדה בשלום נפשי" (תהילים נה,יט) קאי על "העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור" (וראה אוה"ת לתהילים (יהל אור) עה"פ). וכזה גופא - ע"י הפעולה ד"בתי חב"ד". שהאחדות היא באופן של קביעות, בדוגמת עניין ה"בית", דירת קבע.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

חודש המסוגל לבניין בית-המקדש השלישי

כיצד משתתף כל אחד ואחד בבניין בית-המקדש?

מסופר במלכים (א' ו, לח) שבניין בית-המקדש הראשון על-ידי שלמה המלך היה במשך זמן ארוך - "ויבנהו שבע שנים", וסיומו היה בחודש חשוון: "ובשנה האחת-עשרה בירח בול הוא החודש השמיני כילה הבית לכל דבריו ולכל משפטיו".

זוהי ההוראה הנלמדת מסיפור התורה שבניין בית-המקדש נסתיים בחודש חשוון - עד כמה צריכים לייקר ולהעריך את הזמן דחודש חשוון, מפני היותו חודש שישנה בו ברכה מיוחדת ונעלית ביותר - חודש שבו זכו בני ישראל לסיים את בניין בית-המקדש.

ומובן שזהו עניין השייך לכל אחד ואחד מישראל - כי בניין בית-המקדש על-ידי שלמה המלך (לאחרי ההכנה שהיתה על-ידי דוד המלך) היה בעזרתם ובהשתתפותם של כל ישראל, בדוגמת המשכן שנבנה על-ידי משה רבינו (לפני הכניסה לארץ) שהשתתפו בו כל בני ישראל על-ידי נדבותיהם עבור בניין המשכן. ומכיוון שבחודש חשוון נסתיימה פעולתם של בני ישראל בבניין בית-המקדש הראשון - מובן, שחודש חשוון הוא מסוגל ביותר לבניין בית-המקדש השלישי.

ובזה יכול (וצריך) להשתתף כל אחד ואחד מישראל - על-ידי זה שהוא מוסיף בכל ענייני קדושה, הוספה בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לסביבה כולה, כלומר, שהוא מפיץ את אור הקדושה בכל הסביבה כולה [שזהו עניינו של "בית-המקדש" - בית קדוש, שממנו מתפשטת ונמשכת קדושה בעולם כולו], וזוהי ההכנה המתאימה לבניין בית-המקדש השלישי.

[...] נוסף על האמור לעיל אודות כללות חודש חשוון - ישנם בחודש חשוון ימים מיוחדים שהם מסוגלים ביותר לכל הנ"ל:

שבעה בחשוון: ז' חשוון הוא היום שבו היה מגיע ה"אחרון שבישראל לנהר פרת", בלכתו מירושלים (לאחרי שעלה לרגל) לשוב לביתו.

[...] ולכן, כאשר מגיע התאריך דז' חשוון, הרי זה מזכיר ומעורר לכל אחד ואחד מישראל שזה הזמן שבו צריכים להתחיל לפרק את המטען הרוחני שנאסף במשך חודש תשרי, החל מהעניין ד"תמליכוני עליכם" (בראש-השנה) ועד לכללות עניין השמחה ("זמן שמחתנו") - על כל השנה כולה.

חמישה-עשרה בחשוון: בט"ו חשוון "קיימא סיהרא באשלמותא", כלומר, שלאחרי מולד וחיודוש הלבנה בראש-חודש, הרי היא הולכת וגדלה עד שהיא מאירה בשלימותה ובמילואה בט"ו בחודש.

והנה, כאשר מקדשים את הלבנה החל מיום השביעי בחודש (ז' חשוון) אומרים: "שהם - בני ישראל - עתידים להתחדש כמותה", כלומר, אף-על-פי שעדיין הלבנה אינה במילואה ובשלמותה (שהרי משתדלים לקדש את הלבנה בזריזות - החל מיום ז' בחודש, לפני מילוי הלבנה), יודעים שמיום ליום נוסף באור הלבנה, עד למילוי הלבנה בשלימותה בט"ו בחודש. ועל-דרך זה בנוגע לבני ישראל "שהם עתידים להתחדש כמותה" בגאולה העתידה.

(משיחה ל'צבאות השם', ב' במרחשוון תשמ"ג, 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ג כרך א עמ' 409-411 - בלתי מוגה)

"בוא אל התיבה"

חשיבות מספר האותיות בתורה • דעת הרבי על השימוש בכתב אשורי • דיוק בשולחן-ערוך רבנו הזקן ובפתגם רבותינו נשיאינו • לקט הוראות סיפורים והתבטאויות בענייני מילים, אותיות ושמות

"סיפר לי מורי ורבי הסופר הפרטי לכ"ק אדמו"ר הרב אצ"ז שי' צירקינד שלחתונת אחיו היו ההזמנות נדפסות בכתב אשורי והורה כ"ק אדמו"ר לקרוא ההזמנות בחזרה [=לאסוף ממקבליהם] ולקברן!".

קריאת שם אחרי תינוק שמת

מספר עוד הרב שלום ריבקיין (כיום הרב הראשי ואב"ד ס. לואיס מיזורי) ברשימתו (פורסמה ב'הערות וביאורים' אוהלי-תורה נ.י. גיליון ג' תמוז - שבת פרשת קורח תשס"ו, עמ' 165-164): נשאלתי אם נכון לקרוא לתינוק שם אחר תינוק שמת ושאלתי זה במכתב לאבי מורי (הגאון-החסיד משה דובער ריבקיין ז"ל) בשנת תש"ח והנני מעתיק מדבריו מהנוגע לעניין זה:

"ועל-דבר אשר שאלת אם כדאי לקרוא שם תינוק אחר [תינוק] שמת, אף כי אין בעולם נוהגין כן, אבל כנראה אין חשש בזה, ואולי יש בזה גם מעלה מגדר להקים שם כו'. בהיותי שלשום אצל הרמ"ש שליט"א ושאל עליך מה נשמע אצלך, נזכרתי וסיפרתי לו את אשר תשאל בזה, והעירני גם-כן כנ"ל, וכי אצל אדמו"ר האמצעי היה שתי בנות בשם שרה, אשר הראשונה מתה בנערותה, והשנייה נקראה גם-כן שרה, והיא אמה של

"...שמספר האותיות בתורה בדיוק הוא: 304,805" - כך מציין הרבי בשולי שיחתו מיום ג' טו"ב בכסלו תשמ"א (ליקוטי-שיחות, כרך כ, עמ' 419 בשולי-הגילין להערה 12).
"כמה מגדולי ישראל מנו, ספרו והתעסקו במניין האותיות שבתורה כמו הרס"ג [רבנו סעדיה גאון]... - העיר הרבי באחת מאיגרותיו.

הימנעות משימוש בכתב אשורי

באיגרות-קודש, כרך יא, עמ' שמת, מתבטא הרבי:

הנה לא נראה לי כלל כשמדפיסים פסוקים כתובים בכתב סת"ם אפילו בספרי הלכה ואגדה...

ומכאן הסיקו ('הערות וביאורים' אוהלי-תורה נ.י. גיליון ז, אדר ראשון תשס"ה, עמ' 75):
מזה נראה ששיטת כ"ק אדמו"ר הוא שלא להשתמש בכתב אשורי אפילו במקום משומר (כמו בספר), ולכן נראה שלפי כ"ק אדמו"ר אין לכתוב כתובה בכתב זה.
הנה סיפור מעדות ראשונה המובא שם:

מרובה מידה טובה

דיוק נפלא דייק הרבי (בהתוועדות ו' בתשרי תשמ"ב - 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ב, כרך א, עמ' 53) בפתגם רבותינו נשיאינו "כשם שצריכים לידע את החסרונות, כמו כן צריכים לידע מעלות עצמו" (ליקוטי-דיבורים, כרך ד, תקפא,א):

כאשר מדובר במעלות - הלשון הוא "מעלת עצמו, ואילו לגבי החסרונות - נאמר הלשון "חסרונות" סתם, ולא חסרונות עצמו!

ביאור הדברים:

יהודי מצד-עצמו אינו שייך לעניין של חטא כלל - וכידוע מה שנאמר בזהר "ונפש כי תחטא, תוהא" (=בתמיהה) - וגם כאשר נכשל בעניין של חטא חס ושלום - אין זה חיסרון עצמו, אלא זהו דבר שמחוץ הימנו ש"נדבק" אליו לא מצד עצמו, אלא מצד מציאות העולם שמסביבו, דמכיוון שתפקידו לעסוק ולפעול בעולם, הרי לפעמים כשמתאבק עם מנוול - עולם-הזה הגשמי והחומרי יתכן שנדבק אצלו משהו מגשמיות וחומריות העולם דבר צדדי כו'.

הרבנית הזקנה רבקה נ"ע אשת אדמו"ר מהר"ש נבג"מ זי"ע, ובפרט קריאת שם הרי ניתן על זה רוח-הקודש להורים שיכוונו כידוע לך, עד כאן דבריו.

"דאם כן לכאורה אין חשש, אבל אחר כל זה אין העולם נוהגין כן, ואם-כן תוכל לומר להשואל שאף שאין העולם נוהגים כן אבל אם דעת ההורים כן, אין חשש".

דרך-אגב: בנו הרה"ג הרה"ח ר' בן-ציון ריבקיין שיגר פעם לרבי חידוש בדברי אדמו"ר הזקן, והרבי כתב לו כפי שמספר (ב'הערות וביאורים' גיליון י' בשבט תשס"ו עמ' 186-185):

"על עניין זה כתב לי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו וזלה"ק: "נהניתי מלומדו בדיוק שולחן-ערוך אדמו"ר הזקן", עכלה"ק. גם ציין לי לעיין בספר מ[ראי] מוקומות] על שולחן-ערוך אדמו"ר הזקן, וגם הוסיף שדבר זה הוא בחצאי עיגול".

ומעניין לעניין:

כ"כ בסיוון תשל"ג כותב הרבי לפלוני שציין לו הערה בשולחן-ערוך רבנו הזקן:

"נ.ב. להערותיו בשו"ע אדה"ז - ראה ס' מ"מ [מראי מקומות] וציונים להנ"ל (כפרי-חב"ד, תשל"ב)..."

פרשת נח

תמים היה בדורותיו (ו,ט)

בדורותיו: יש מרבתינו דורשים אותו לשבח - כל־שכן שאילו היה בדור צדיקים, היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי - לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם (רש"י)

שני הפירושים הנ"ל ברש"י הם שתי דעות בגמרא (סנהדרין קח). רבי יוחנן סובר - "בדורותיו", ולא בדורות אחרים; ריש־לקיש חולק עליו ואומר - "בדורותיו" וכל־שכן בדורות אחרים. דווקא ריש־לקיש מהפך בזכותו של נח, כי יש קשר מסוים בין דרגתו לדרגת נח. רמז לדבר: "ריש לקיש" בגימטרייה תתק"ן (950), כמספר שני חיי נח, ככתוב (לקמן ט) "ויהי כל ימי נח תשע מאות שנה וחמישים שנה וימת".

(ליקוטי לוי־יצחק, חלק א, פרשת נח, עמ' כ"ג)

צוהר תעשה לתיבה (ו,זט)

נהיר תעביד לתיבתא (אונקלוס)

תיבה - היינו תיבות ואותיות התורה והתפילה.

"צוהר תעשה לתיבה" - יש להשתדל שאותיות התורה והתפילה יהיו מוארות ומאירות, על־ידי שמבטאים אותן בהגש פנימי הבא מתוך התבוננות.

(כתר־שם־טוב - הוספות, סימן ז, דף 10)

* * *

"צהר" - אותיות "רצה", "צרה" ו"הצר".

"תיבה" - מסמל אותיות התורה והתפילה. "צהר תעשה לתיבה" - יש לבטא אותיות אלו בחיות, המורה על פנימיות הרצון.

בכוח עבודה זו של רצה (רצון), מהפכים את הצרה של הצר הצורר לצהר, המורה על גילוי אור רב (צהר מלשון צהרים, שאז זורחת השמש בכל תקפה).

זהו שכתוב (ירמיהו ל), "עת צרה היא ליעקב וממנה ייושע". כלומר, לא זו בלבד שינצל מן הצרה, אלא שמתוך הצרה עצמה תצא הישועה וההצלה.

(כתר־שם־טוב - הוספות, סימן ח, דף 10)

בוא אתה וכל ביתך אל התיבה (ז,א)

"בוא אל התיבה" - הידבק באותיות הקדושות של התורה והתפילה.

האדם טרוד בענייני היום־יום ובעול פרנסת ביתו. יש אפוא חשש כי טרדות אלה ישטפוהו כמי המבול. העצה להינצל מכך היא אפוא להידבק באותיות התורה והתפילה ובזכות זה ייושעו "אתה וכל ביתך" בכל המצטרך.

(כתר־שם־טוב - הוספות, סימן י, עמ' 12)

כאמור, הבעל-שם טוב אומר כי יש 'להיכנס' אל תוך תיבות ואותיות התורה והתפילה. 'כניסה' זו, מה טיבה?

על כל אחד ואחד לחקוק בכוח זכרונו תיבות של תורה (תורה שבכתב ותורה שבעל-פה) ולהיות בקי בהן. בפרט משנה - אותיות "נשמה", ותניא - אותיות "איתן".

צריך לחזור ולשנן אותיות ותיבות אלה תמיד, בכל רגע פנוי: בעלי עסק - בעת עבודתם; יושבי אוהל - בזמן שנחים מלימוד עיוני. אלו ואלו - בעת הילוכם ברחוב לצורך ענייניהם. ומשנה חשיבות יש לדבר זה לפני השינה - כדי להירדם מתוך דברי תורה.

אותיות התורה והתפילה הן מגן והצלה גם מפני שטף ה"מים רבים" של המחשבות-הזרות, ובכוחן לטהר את הנפש ולפוטרה מעונשים של חיבוט-הקבר וכף-הקלע.

(ספר-המאמרים קונטרסים, חלק ב, עמ' 686)

* * *

"לבוא" אל תיבות התורה והתפילה, הפירוש - ידיעה ברורה ומוחלטת שהעיקר הוא תורה ותפילה, ואילו כל שאר ענייני האדם הגשמיים (כדוגמת פרנסה) הם טפלים ומשניים.

בשעה שהכרה זו 'מונחת' אצל האדם - גם העיסוק עצמו נהפך להיות חלק מעבודת הבורא (או לפחות אמצעי למענה), ואין חשש שה"מים רבים" של עסק הפרנסה ישטפו אותו.

(ליקוטי שיחות, כרך א, עמ' 87)

נבקעו כל מעיינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו (ז,יא)

שני סוגי טרדות מונעות את האדם מעבודת ה'.

א. "מעיינות תהום רבה" - טרדות הבאות מדברים פחותים וגשמיים, טרדות ודאגות הפרנסה וכיוצא בזה.

ב. "ארובות השמים" - טרדות הנובעות מעניינים נעלים ורוחניים, כמו הטרדות של עסקנות ציבורית וכיוצא בזה.

העצה לשני סוגי הטרדה היא (כנ"ל) - "בוא אל התיבה", להיכנס אל תוך תיבות ואותיות התורה והתפילה.

(ליקוטי שיחות, כרך א, עמ' 5)

וישאר אך נח (ז,כג)

אך נח: לבד נח, זהו פשוטו. ומדרש אגדה: . . . גונח וכוהה דם מטורח הבהמות והחיות. ויש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר הן צדיק בארץ ישולם (רש"י)

מנין לו לרש"י, בפשטות הכתובים, שהיה זה ארי שהכיש את נח?

אלא לרש"י היה קשה: ודאי עזרו בניו של נח לאביהם בטיפול בחיות ובבהמות, ואם-כן, מדוע רק נח גנח וכהה דם, ולא בניו?

כדי לתרץ שאלה זו הביא רש"י פירוש נוסף, שנח איחר מזונות לארי והכישו: הארי הוא המלך שבחיות, ונח עצמו זן אותו. לכן כשהתאחרו מזונותיו של הארי, נשך את נח.

רמז לכך: תיבת אך. תיבה זו נדרשת נוטריקון: אריה הכישו (אות "ה" שבראש התיבה אינה מאותיות ה"פעל").

(ליקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 51)

קריאת התורה בחול-המועד סוכות

השנה קבענו שיש לחזור למנהג הישן, כפי שנהוג בכל קהילות אה"ק, וזאת לאור פרסום התכתובת המלאה שהיתה בנושא עם הרבי, שמאירה באור ברור יותר את התייחסותו של הרבי לנושא • להלן הצגת הסוגיה במלואה, בעקבות הדיונים הרבים בעניין בקהילות חב"ד בחג-הסוכות

בבחינת "אין לדיין אלא מה שעניו רואות". אולם השנה קבענו שיש לחזור למנהג הישן, כפי שנהוג בכל קהילות אה"ק, וזאת לאור פרסום התכתובת המלאה שהיתה בנושא עם הרבי, שמאירה באור ברור יותר את התייחסותו של הרבי לנושא.

ב

להבנת הנושא נקדים את הרקע לחילוקי הדעות בסוגיא זו. הגמרא⁴ והראשונים דנים בשאלה לעניין חו"ל, שם יש גם "ספיקא דיומא". למשל, ביום הראשון של חול-המועד בחו"ל יש ספק אם זה היום השני של החג או השלישי. להלכה⁵ הובאו שתי שיטות: לפי הבית-יוסף, ביום זה קורא הראשון - "וביום השני", השני והשלישי - "וביום השלישי", והרביעי - בחובת היום: "וביום השני... וביום השלישי". לדעה זו אין ממשיכים לקרוא גם "ביום הרביעי", כי זה כבר אינו מעניינו של יום כלל. לפי הרמ"א, הראשון קורא - "וביום השני", השני - "וביום השלישי", השלישי - "וביום הרביעי", והרביעי - בחובת היום: "וביום השני... וביום השלישי". לדעת הרמ"א מעדיפים לקרוא

בקריאת התורה של חול-המועד סוכות מעלים לתורה ארבעה אנשים¹, וחייבים לקרוא בקרבנות החג² (בפרשת פינחס³), כאשר קרבנותיו של כל יום כתובים בשלושה פסוקים בלבד. המנהג הנהוג בכל קהילות ישראל באה"ק הוא לקרוא לכל ארבעת העולים את קרבנות היום. כלומר, בא' דחול-המועד קוראים ארבע פעמים את "וביום השני". כך גם נהגו חסידיו חב"ד בעבר, עד שנת תשמ"ט.

בשנת תשמ"ט אמר הרבי שיחה שממנה הובן כי דעתו היא שיש לקרוא באה"ק באופן אחר, דהיינו שביום א' דחווה"מ יקראו לעולה הראשון "וביום השני"; לעולה השני - "וביום השלישי"; לעולה השלישי - "וביום הרביעי"; ולעולה הרביעי - שוב "וביום השני".

בעקבות אותה שיחה התעוררה שאלה כיצד יש לנהוג למעשה באה"ק. בהרבה מקהילות חב"ד שינו את המנהג והחלו לקרוא כפי שהשתמע מדברי הרבי. לעומת זאת, היו קהילות שנשארו עם המנהג שהיה קיים בעבר.

אנו, ב'התקשרות', תמכנו בכל השנים בשינוי המנהג, וזאת עפ"י תמונת הדברים שהיתה לפנינו,

(1) מגילה כא,א.

(2) מגילה לא,א.

(3) במדבר כט, יז-לד.

(4) סוכה נה,א.

(5) טור וש"ע או"ח סי' תרס"ג.

לאה"ק אין לתמוה שנהגו כהבית-יוסף, שהרי הגר"א¹¹ מביא ראיה מן התוספתא¹² כדעה זו, ולכן הם נוהגים הן בחנוכה (ראה בסעיף הבא) והן בסוכות כהבית-יוסף; אבל יש לתמוה על החסידים שעלו לאה"ק (עוד בדורות שלפניו) ונהגו כקבוצה עצמאית לכל דבר, מדוע נהגו הם, ושאר האשכנזים כולם מאז ועד היום, ללא יוצא מן הכלל¹³, הן בחנוכה והן בסוכות כדעת הבית-יוסף?!

ג

כשרוצים להבין סוגיא זו, אי-אפשר לדלג על עניין הקריאה בימי חנוכה.

במשנה¹⁴ אמרו שבחנוכה קוראים בפרשת הנשיאים¹⁵. ביום השני של חנוכה (וכל הימים שלאחריו), קוראים בתורה לעולה הראשון עד "מלאה קטורת", לשני - עד "זה קרבן נתנאל בן צוער". בקשר לשלישי, יש שתי דעות¹⁶: לפי הבית יוסף - חוזר וקורא את "ביום השני" (כולו), ואילו לפי הרמ"א - ממשיך לקרוא את "ביום השלישי" (כולו), כדי שלא לחזור שוב פסוקים שכבר קראו. הצמח צדק¹⁷, כמו גם הגר"א¹⁸, אומרים ששתי המחלוקות - אחת הן ומעניין לדעת:

* שלא כמו בסוכות - לא מוזכר בפוסקים שיש הברל כלשהו בחנוכה בין ארץ-ישראל לחו"ל.
* כמו בסוכות - למעשה כל הקהילות האשכנזיות באה"ק¹⁹ נוהגות בחנוכה כדעת הבית-יוסף.

בספר המנהגים-חב"ד, מנהגי חנוכה²⁰, נאמר

קרבן שאינו מעניינו של יום כלל ("וביום הרביעי"), ובלבד שלא יצטרכו לחזור ולקרוא פרשה פעם נוספת.

בסוף העניין הוסיף הבית יוסף על הטור: "ובארץ ישראל שאין 'ספיקא דיומא', אין קורין בכל יום כי אם פרשת היום בלבד, כי ביום השני שהוא ראשון לחול המועד קורא כהן פרשת "וביום השני", והשלושה העולים אחרי חוזרים וקורין אותה פרשה עצמה, ועל דרך זה בכל יום משאר הימים", וכן כתב בשולחן-ערוך.

הרמ"א על אתר לא הגיה מאומה על הדברים הללו. ויש להסתפק בדבר אם נהג כך מפני שהוא מסכים להם, או מפני שסמך על כך שהקורא יבין שהמחלוקת שביניהם תקפה גם לגבי ארץ-ישראל.

רבו של הבית-יוסף, מהר"י ביי"ב⁶, כתב שלפי הדעה הזאת (שהביא הרמ"א) שלושת העולים הראשונים אינם חייבים לקרוא בפרשת היום גם בארץ-ישראל, וכן כתב רבינו הצמח-צדק⁷ בתגובה לדברי הבית-יוסף הללו. ואכן הביא שם⁸, שבזמן הבית-יוסף, לא נהגו בעיה"ק ירושלים לקרוא כפי דעתו. וכן כתב בכיכורי יעקב⁹, שלדעת הרמ"א "גם בני ארץ-ישראל היה להם לנהוג כן, שיקרא כהן - "וביום השני", לוי - "וביום השלישי", ישראל - "וביום הרביעי", והרביעי - "וביום השני"."

ובהמשך תמה, מדוע האשכנזים שנהגו בחו"ל כדעת הרמ"א, ועלו לארץ-ישראל, אינם ממשיכים לנהוג כדעה זו גם בארץ-ישראל?¹⁰

נוסיף ונאמר:

בשלמא על ה'פרושים' תלמידי הגר"א שעלו

11) בביאוריו לשו"ע, בסי' תרס"ג ס"ק ג ובסי' תרפ"ד ס"ק ג.

12) מגילה פ"ג ה"ג.

13) ראה בלוח 'דבר בעתו' בשני החגים הללו.

שמעתי על ביהכ"נ 'אהבת תורה' לעולי מדינת אשכנז בחיפה, שבו (עכ"פ עד קרוב לסוף שנות ה'ד"ים) קראו בחוה"מ סוכות כמו בשיחה, לא מפני הכרעה הלכתית אלא מפני שנשארו בהרגלם מחו"ל (ורק לרביעי קראו בחובת היום).

14) מגילה ל"ב.

15) בפרשת נשא, במדבר פרק ז.

16) טור ושו"ע סי' תרפ"ד ונו"כ.

17) בפסקי-דינים הנ"ל בהערה 7.

18) בביאוריו לסימן תרפ"ד ס"ק ג.

19) מלבד חסידי חב"ד, כדלהלן.

20) עמ' 71. מנהגי חנוכה שם היום מרשימת הרבי שנדפסה

6) בחיבורו 'בית יעקב' על הרמב"ם הל' תפילה פי"ג הי"ג (יצא לאור לראשונה מכתב-יד ברמב"ם הוצאת 'פרדס', ת"א תשט"ז).

7) ב'פסקי דינים' שלו, ב'חידושים על הרמב"ם' הנ"ל (עמ' 686).

8) בשם כנסת הגדולה לסי' תרס"ג, משו"ת מהרלב"ח (שהיה אז רבה של ירושלים) סי' מט.

9) לבעל 'ערוך נר', בסימן הנ"ל ס"ק ב.

10) ומיישב בדוחק: "ואפשר שרק בחו"ל, שכל יום ספק הוא, דוחין לקרוא דבר חדש, אבל בא"י [קריאת היום, כמו "ביום השני"] ודאי הוא - אין דוחין ודאי לקרוא דבר חדש".

חשוב לדעת, שבדיעבד יוצאים ידי חובה (לכל הדעות) בכל אופן. וראה בתהלה לדוד סי' רפ"ב ס"ק מח, ובברכי יוסף סי' תרפ"ד.

בנידון: "קריאת התורה - כמו שכתוב בסידור לאוואוט²¹. בשבת חנוכה קורין רק נשיא אחד, וכן בראש-חודש²²."

מכיוון שבדרך-כלל מדובר במנהגנו על חו"ל, אין חידוש בדבר שנהוג כדעת הרמ"א, שהרי כך נוהגים שם כל האשכנזים לקהילותיהם. אולם באה"ק נהגו בעבר, וכן הופיע בלוחות הישנים של כולל-חב"ד (כנראה עד שנת תשי"ז), כמנהג הקבוע אצל כולם, כדעת הבית-יוסף, לקרוא רק את קרבן היום.

לדברי הרב שמעון שי' יעקובוביץ מירושלים ת"ו, היה הוא זה שפנה בשעתו למנהל כולל-חב"ד באה"ק, הרב זליג סלונים ז"ל, שהיה אז המוציא והמביא בכל העניינים, והציע לשנות את ההוראה בלוח שלהם, ולכתוב בו כמנהג חו"ל ע"פ הרמ"א, וככתוב בסידור 'תורה אור'. הרב סלונים פנה לרבי, והרבי הסכים על כך (בכתב), וכך נעשה. לעת-עתה, יש בידינו בנושא זה מכתב מאוחר מזה, מתאריך ח' ניסן תשי"ז²³, ובו נאמר:

לראשונה בסוף המאמר ד"ה 'ברוך שעשה ניסים'. (21) הכוונה לסידור 'תורה אור' שנערך ונדפס לראשונה ע"י הרה"ג הרה"ח וכו' מוה"ר אברהם דוד לאוואוט (במהדורות האחרונות - יחד עם ספרו 'שער הכולל' על סידור אדמו"ר הזקן), סב-סבו של הרבי. בסידורי אדמו"ר הראשונים לא הופיע סדר קריאת התורה, ורק בסידור זה וממנו ואילך הופיע הסדר.

וזאת ע"פ שו"ת הצמח צדק (או"ח סי' סח. בעבר נדפסה בשער המילואים ח"א סי' יא), אודות הקריאה למפטיר בשבת חנוכה או לרביעי בראש-חודש שחל בחנוכה, שאין קוראים בקריאות אלו קרבנות של שני ימים (שני-שלישי) כמו שקוראים **לדעת הרמ"א** בקריאת כל יום רגיל מימי חנוכה, אלא רק קרבנות של אותו היום בלבד, מכיוון שאין בחנוכה דין של "ספיקא דיומא", ומה שקוראים בדרך-כלל קרבנות של שני ימים - זהו רק כדי שלא לחזור ולקרוא שוב פסוקים שקראו כבר, ולכן בקריאות האמורות בשבת וראש-חודש שבחנוכה שמספיקה קריאת אותו היום, אין מוסיפים קריאת יום נוסף (ומביא בספר מנהגי מהרי"ל - בהוצאת 'מכון ירושלים' עמ' תח - פסק כן בקשר לקריאת ראש-חודש שחל בחנוכה). אך פסיקה זו מקובלת על הכל, והובאה גם במשנה ברורה סי' תרפ"ד ס"ק ו, וגם בשדי-חמד אסיפת דינים מערכת חנוכה אות יא (בהוצאת קה"ת: כרך ו עמ' 2445). וכן משמע מלשון השערי אפרים שער ח סעיפים עד-עה (ובפי' שערי רחמים שם אות מג הביא מהשדי-חמד את דברי הצמח-צדק, אבל לא התייחס לדברי השערי אפרים עצמו), וכן מופיע בלוחות כמו 'דבר בעתו', שאין מחלקים **בזה** בין א"י וחו"ל.

23) אג"ק כרך טו עמ' כה. כרגיל, הוספנו סימני פיסוק, ופתחנו ראשי-תיבות וקיצורים.

גם לאחר השינוי בקריאת-התורה בחנוכה, המשיכו אנ"ש באה"ק לנהוג בחול-המועד סוכות כ"מנהג העולם", כדעת הבית-יוסף. דברי הצמח-צדק שחנוכה וחזוהמ"ס הם אותה מחלוקת לא היו ידועים לרוב הציבור, כולל ת"ח (גם כשנאמרה השיחה בתשמ"ט), ואיש לא חשב לשנות את סדר הקריאה בחול המועד סוכות, עד שהעלה זאת הרבי.

זוה נוסח הדברים שאמר הרבי בנדון (קטע משיחת ליל ד' דהג הסוכות (אור לח"י תשרי) תשמ"ט - העתקה מהקלטת):

"... וואס דאס איז דער אויפטו און דער

זוה נוסח הדברים שאמר הרבי בנדון (קטע משיחת ליל ד' דהג הסוכות (אור לח"י תשרי) תשמ"ט - העתקה מהקלטת):

"... וואס דאס איז דער אויפטו און דער

24) כמובא לעיל הערה 22, הצמח-צדק פוסק בפשיטות כדעת הרמ"א וכטעמו, ומתייחס רק לדעה זו.

25) ההדגשה במקור.

26) "ב' דחנוכה קורא לכהן" ביום השני ג', עד "מלאה קטורת". לוי, עד "בן צוער". ישראל, "ביום השלישי ג'". (ועל-דרך-זה כל ימי חנוכה) - שם בשולי-הגיליון מתוך הלוח.

27) למרות שלא מפורש במכתב שמדובר אודות אה"ק, ברור ששאלה בנדון באה ממקום שלא נהגו כך, דהיינו - ארץ ישראל, כנ"ל שבה כל האשכנזים נוהגים כהבית-יוסף ולא כהרמ"א. וגם הרבי מתכוון לגירסת אה"ק של הלוח, ולא לגירסת חו"ל.

28) והעירו מנושא ברכת שהחיינו בבית-מילה, שהאשכנזים באה"ק נוהגים לברכה כמנהג הספרדים, ואילו חסידי חב"ד נוהגים כהרמ"א שלא לברך, והרבי (אג"ק ח"כ עמ' שט, שערי הלכה ומנהג חלק יו"ד עמ' רעז) מסביר ומוכיח, שהמחלוקת בזה היא בין ספרדים לאשכנזים, ואין לזה שייכות לחילוקים שבין א"י וחו"ל.

ד

בזה".

שוב - כמו בשיחה עצמה - הרבי אינו מדבר כלל על הפסיקה הנכונה, אלא על מנהג קיים באה"ק, שכל הבירורים טרם הוכיחו את קיומו בדורותינו.

לצערנו, הרב נאה, שהבין שהכוונה לבירור הלכתי, לא פירסם כל בירור של המצב המעשי, ורק כתב לרבי בירור הלכתי בנושא, עם ציון דברי הצמח-צדק בנדון³³.

בבירור ההלכתי, שאותו שלח לרבי ביום ט"ו מנ"א תש"נ, הסיק שיש לנהוג כאותה "משנה ראשונה", וביקש שזו תהיה גם ה"משנה האחרונה" של הרבי, וביקש את רשותו לפרסם זאת בלוח. אך הרבי ענה לו (ביום ז' אלול תש"נ): "לא ישנה ממה שנרפס כבר".

ה

מענה לשואלים:

שאלה א: האם הוראת הרבי להשאיר את המנהג הישן בלוח היא הוראה ברורה ומעשית עבור כל חסידי חב"ד באה"ק, או שמא זו רק הוראה לכותבי הלוח, שהרבי לא רצה לשנות, אבל החסידים המקושרים ימשיכו לנהוג ככתוב בשיחה?

תשובה: כבר אמרו חז"ל³⁴: "תנו רבנן: אין למדין הלכה לא מפי תלמוד ולא מפי מעשה, עד שיאמר הלכה למעשה". אחד האופנים בזה הוא: "שיאמרו לו הלכה כדי לעשות מעשה"³⁵. ואכן, תפקידו של הלוח הוא, כלשון הרבי: "שבו לוקטו בקיצור הדינים והמנהגים בעניינים שהזמן גרמא, כדי שיהיו חקוקים בזיכרון כל אחד ואחד ולא יצטרך לשאול אצל חבירו"³⁶.

לאחר שהשינוי בלוח בחנוכה שינה את הנהגת

אויסנאם לגבי כל השנה כולה, אפילו אין חג הסוכות עצמו - ניט לגבי שמע"צ נאר אין די שבעת ימי הסוכות - איז בנוגע צו דעם ערשטן טאג סוכות אפילו אין ארץ ישראל, אין חו"ל צו די ערשטע צוויי טעג סוכות, לייענט מען מער ניט פון קרבנות פון יום אחד, דערנאך אז ס'קומט דער ערשטער טאג חוה"מ סוכות אין חו"ל, ואפילו אין ארץ ישראל, לייענט מען דעמאלט פון כמה קרבנות פון כמה ימים קרבנות שלהם . . .".

[תרגום חופשי: וזהו החידוש והיוצא מן הכלל לגבי כל השנה כולה, אפילו בנוגע לחג הסוכות עצמו - לא לגבי שמע"צ אלא בשבעת ימי הסוכות עצמם - שבנוגע ליום הראשון של סוכות אפילו בארץ ישראל, ובחו"ל בשני הימים הראשונים של סוכות, קוראים לא יותר מאשר קרבנות של יום אחד, אמנם כאשר מגיע יום ראשון של חול המועד סוכות בחו"ל, ואפילו בארץ ישראל, אזיי קוראים בו קרבנות של כמה וכמה ימים].

וראה זה פלא: השיחה מוקלטת, אבל איננה רשומה ב'הנחות', לא של אידיש ולא של לה"ק, ואף לא בר"ד (=ראשי-דברים, תקציר שהיה מופיע מיד לאחר אמירת השיחה ע"י התמימים). הרה"ח רי"ל שי' גרונר סיפר, שלאחר השיחה פנה לרבי ואמר לו שלמעשה אין נוהגים כך באה"ק, ולכן הורה לו הרבי למסור למניחי ההנחות (בשתי המערכות) להשמיט עניין זה מרשימת השיחה.

מכאן ואילך יובאו המענות ברקע התכתובת המלאה בין הרב נאה והרבי, שנתקבלה מצאצאיו והופיעה רק בחודש טבת תשס"ו, בקובץ 'פרדס חב"ד'²⁹.

בהמשך, כתב הרב נאה לרבי ביום כ"ב תמוז תש"נ, והודיע שהוא עומד לשנות בלוח כולל-חב"ד ע"פ השיחה, ורק היה לו ספק בפרטים מסויימים. אך הרבי השיב לו ביום ר"ח מנ"א תש"נ:

"הנ"ל - משנה ראשונה³⁰, אחר-כך היו ידיעות

שונות (מבקר) ארץ-הקודש³¹

ולכן, קודם שיפסוק דין ויפרסם³², כדאי שיברר ככל הדרוש ויפרסם בצירוף מראי-מקומות וכיוצא

33) בבירור הלכתי זה הוכיח מכמה מקומות כדעת הרמ"א. בין השאר, דחה את ראיית הגר"א מהתוספתא כדעת הבית-יוסף, בכך שהוכיח ממחזור ויטרי, שהפירוש בתוספתא אינו כדעת הגר"א (אלא שלא הזכיר בדבריו את הגר"א כלל!).

34) בבא בתרא קל"ב.

35) רשב"ם שם.

36) התוועדות תשנ"ב ח"א עמ' 31, ובמפורט יותר בנוסח שב'שיחות קודש תשנ"ב' בלה"ק, ח"א עמ' 21 - בלתי מוגה. מני אז ועד היום, נדפסים הדברים מדי שנה בשנה בראש כל 'מהדורת כיס' של הלוח.

29) גיליון 16, עמ' 18-33.

30) ההדגשה שלי.

31) אולי הכוונה להרב גרונר, כנ"ל.

32) = את השינוי שביקש לעשות בלוח כולל-חב"ד, על-פי ראייתו ההלכתית.

ביום הראשון, ובלשון הרבי³⁸: "בנוגע להלכה - אין האבל (ביום הראשון) מניח תפילין כלל... ולאידך, בנוגע למעשה בפועל - מעשה רב - ידוע שמניחים תפילין גם ביום הראשון, ואפילו תפילין דרבינו תם". וכדברי המשנה³⁹: "אם הלכה - נקבל, ואם לדין - יש תשובה", דהיינו שמקבלים את הדברים הלכה למעשה, למרות שאין מבינים אותם.

שאלה ה: הרבי לא רצה לשנות את מנהג אה"ק, והרי אנ"ש מצידם כבר נהגו בזה שנים רבות?
תשובה: יש כלל בהלכה³⁹, שמנהג שנהגו בטעות, גם אם הוא "מנהג חשוב, על-פי ת"ח", אין לו תוקף (ואין צורך ב'התרת נדרים' כדי לבטלו). ולכן, אם ברור לנו שדעת הרבי היא שאין לשנות מ"מנהג העולם" באה"ק, אין מקום להשתמש בעובדה שכבר נהגו רבים מאנ"ש באה"ק אחרת מאז תשמ"ט, כסיבה להמשיך לנהוג כך גם להבא.

שאלה ו: מה, לדעתך, הסיבה האמיתית לכך שמתעקשים להמשיך בסדר קריאה זה, למרות כל האמור?
תשובה: בנושא זה, חבל מאוד שה"הרגש" החסידי (הנכון במקרים מסויימים), שצריך להיות תמיד מצב של "ונפלינו" בין אנ"ש לשאר "העולם", מכריע חלילה את הכף אצל גדולים וטובים, לנהוג בפועל בניגוד להוראה מפורשת של הרבי. ויהי רצון, שיערה עליהם רוח ממרום, ויזכו לנהוג כדעת הרבי, ותבוא עליהם ברכה.

אביע בזה תודתי לכל הת"ח שדנו בנושא זה מאז ועד עתה בקבצים התורניים של אנ"ש, ומהם: הרב אברהם אלתר שי' הבר, 'אהלי שם', גיליון ג עמ' צט. הרב משה שי' חפר, 'תפארת מלך' (א), כפר חב"ד תשנ"ה, עמ' 82. הרב ברוך נאה ז"ל, 'פרדס חב"ד' גיליון 16, עמ' 18.

חסידי חב"ד באה"ק בשעתו, עד שהפך, כדברי הרבי, ל"הנהגת חב"ד מפורסמת", האם (גם אם יש לנו טענות על דברים מסויימים שנדפסו בלוח, שאינם מתאימים לדעת רבותינו) צריך ראיות לכך שבסוכות הרבי מסכים ל"מה שנדפס כבר" ומורה לנהוג בו כדעת הבית-יוסף?!

שאלה ב: מה התחדש לנו ב'פרדס חב"ד', הרי מענות הרבי כבר התפרסמו, על-כל-פנים בחלקם, וגם ב'התקשרות'?
תשובה: הרבה מענות יובנו לנכון רק אם נדע את ההקשר שלהם - על מה בדיוק ענה הרבי. וחבל מאוד שלמרות שכבר פורסמו חמשת כרכי תשובות 'שערי הלכה ומנהג', הרי רוב השאלות נשארו עלומות עד היום, ונותרו רק הכותרות שבאחריות המו"ל. המדובר אפילו במכתבים מסודרים, שלרוב מזכיר בהם הרבי את עיקרי השאלות, קל-יחומר למענות ב"פתקאות", שנתרבו בשנים האחרונות, וגם מהם פורסמו לרוב, אבל בדרך-כלל איננו מוצאים בהם את ידינו ורגלינו ללא רקע מספיק. על-כן, רק כשראינו מה בדיוק היה סדר הדברים, מה נשאל הרבי ועל מה הוא ענה, מסוגלים אנו להבין את דעת הרבי בבירור.

שאלה ג: אם נכונים הדברים דלעיל, מפני-מה אמר הרבי מראש את הדברים שבשיחה?
תשובה: יש לזכור שהיו כמה וכמה נושאים שבהם הרבי דיבר על הצורך לשנות עניינים מסויימים, אך בפועל ממש לא הניח לעשות כן (כגון סדר הנקודות בסידור, ומנהגי שבת שירה). ועל-כרחנו "לא אמרה רבי... אלא לחדד בה את התלמידים"³⁷. ואכן, בחג הסוכות השתא עסקו בנושא בעל-פה ובכתב הרבה מאנ"ש, ובוודאי שיש לרבי נחת-רוח מזה.

שאלה ד: איך יש לנהוג במצב כזה, שבו על-פי ההלכה ברור שיש לנהוג בסוכות כמו בחנוכה, ואילו ההוראה המפורשת מהרבי היא אחרת?
תשובה: יש כמה וכמה דברים מעין אלה. הרוגמא הקיצונית היא, הנחת תפילין לאבל ר"ל

38 'התוועדות' תשמ"ח ח"ב עמ' 349, שערי הלכה ומנהג חי"ד סי' קלו, מנחם ציון ח"א עמ' 179 (ודברים נוספים בזה ב'תורת מנחם - התוועדות' ח"כ עמ' 202, מנחם ציון ח"ב עמ' 356). בלתי מוגה. ההדגשות במקור. וראה דיון ומקורות בנושא בס' חקרי מנהגים ח"א עמ' רסה.
 39 יבמות פ"ג מ"ח, כריתות פ"ג מ"ט.
 40 'שוע' י"ד סי' ריד ס"א וש"ך ס"ק ה.

(37) עירובין יג,א.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת נח

ו' במרחשוון

הפטרה: "רני עקרה... אמר מרחמך ה'" (ישעיה נד, א-י).
 בימינו אלה אין מכריזים ומברכים תענית בה"ב (ראה להלן).
 בקריאת התורה בפרשת 'לך-לך', במנחת שבת, וכן בימי שני וחמישי, קוראים לעליית 'לוי' עד "והכנעני אז בארץ"; ולישראל: "וירא ה' אל אברם... וחיתה נפשי בגללך".²

יום ראשון

ז' במרחשוון

מוצאי-שבת-קודש. כתפילת ערבית כמוצאי-שבת-קודש זו, מתחילים בארץ-ישראל לשאול 'טל ומטר' בברכת השנים.³ בן ארץ-ישראל הנמצא בחוץ-לארץ וכן חו"ל הנמצא בארץ-ישראל - כל אחד מהם ישאל כבני הארץ שנמצא בה. אם התחיל לשאול בארץ-ישראל בז' במרחשוון ואחר-כך יצא לחו"ל, ממשיך לשאול כבני ארץ-ישראל; אך אם נעשה שליח ציבור - ישאל בחזרת-הש"ץ כבני חו"ל.⁴

אין מפסיקים להכריז 'טל ומטר' לפני תפילת שמונה-עשרה.⁵

שכח 'טל ומטר' ונזכר בתוך הברכה, קודם ה'" של סיום הברכה, חוזר ל"ותן טל ומטר" וממשיך כסדר. נזכר אחר שאמר ה'" שם, מסיים הברכה ואומר "ותן טל ומטר לברכה" קודם "תקע בשופר".⁷ נזכר לאחר שהתחיל "תקע", יאמר זאת בברכת "שמע קולנו", לפני "כי אתה שומע". שכח גם שם, ונזכר אחר ה' של סיום הברכה, יסיים "למדני חוקיך",⁸ יאמר "ותן טל ומטר לברכה", וימשיך "כי אתה שומע". סיים הברכה, יאמר זאת שם. נזכר לאחר שהחל "רצה", חוזר ל"ברך עלינו". נזכר לאחר שסיים "היו לרצון" האחרון, חוזר לראש התפילה.⁹

שכח 'טל ומטר' ונזכר כשהגיע זמן התפילה

'התקשרות' הקודם; ובקל-יחומר ממנה) יש לטפוח על השולחן כדי להזכיר זאת לציבור. ואכן מסר הרה"ח רי"ל שי' גרוני, שלמיטב זכרונו, פעם שאל אותו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו למה לא טפחו על השולחן להזכיר אמירת טל ומטר.

6) מכאן ואילך על-פי שו"ע אדמוה"ו סי' קיו ס"ד-ה, ולוח כולל-חב"ד.

7) קצות-השולחן סי' כא ס"ט, דלא כערוד-השולחן סי' קיו ס"ו.

8) ע"פ לוח כולל-חב"ד, א' דחול-המועד סוכות, משערי-תשובה סי' קיד ס"ק ג בשם הריטב"א, וראה בנדון 'התקשרות' בגיליון הקודם, לוח השבוע הערה 27.

9) בשערי-תשובה שם כ' בשם הריטב"א שכאשר חוזר לראש התפילה א"צ לומר אד' שפתי תפתח (ובערוד-השולחן ס"ח תמה ע"ז, שהרי תיקנו לומר פסוק זה קודם התפילה, ועתה הברכות מפסיקות בינו לבין הפסוק, והן כבר בטלו). ובקצות-השולחן סי' כא בבדי-השולחן ס"ק ה כ' שאם סיים תפילתו וחוזר לראש ה"ה ממש כמתחיל תפילה חדשה וצריך להמתין כדי הילוך ד"א, ולכן פסק (גם בפנים שם) שאז יתחיל מאד' שפתי תפתח. אבל להלן בבדי-השולחן סו"ס עח הביא מהשע"ת סי' תכב ס"ק ג מס' שלמי-חגיגה ע"פ הריטב"א, שגם מי שסיים לומר תחנונים וחוזר לראש התפילה, א"צ לומר פסוק זה, ונשאר בצ"ע.

1) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.
 2) ספר-המנהגים עמ' 14. לוח כולל-חב"ד. הטעם הוא, כנראה, כדי להתחיל ולסיים בדבר טוב (רמ"א סו"ס קלח. ועיין שערי-אפרים שער ז' ס"ז ונו"כ).
 3) שו"ע אדמוה"ו סי' קיו ס"א.
 4) קצות-השולחן סי' כא ס"ו.
 5) לוח כולל-חב"ד. וע"פ ההנהגה בראש-חודש (ראה בגיליון

בתעניות בה"ב¹³, גם (ואדרבה - בעיקר) בחוגי החסידים. כמוכן, הנוהגים להתענות - ימשיכו במנהגם הטוב, ואין להתיר להם אלא לצורך, כמו חולשת בריאות הגוף; אך חובת הכול היא להוסיף ב"מי רצון" אלו בקו השמחה בגלוי, ב"פיקודי ה' ישרים, משמחי לב"¹⁴.

יום חמישי

י"א במרחשוון

תענית 'חמישי'.

הבאה, מתפלל בתפילה הבאה פעמיים שמונה-עשרה: הראשונה לחובת התפילה הנוכחית והשנייה כתשלומין לתפילה הקודמת. אולם אם נזכר אחר מנחת ערב-שבת, לא יתפלל בערבית של שבת שתיים. המסופק אם שאל 'טל ומטר', עד מלאות שלוש יום מהיום¹⁰ (השנה - עד ערבית אור לז' כסלו ולא עד בכלל), דינו כמי ששכח לאומרו¹¹.

הערב, מוצאי שבת-קודש אור ליום ראשון, אפשר לראשונה לקדש את הלבנה, למנהגו שממתינים עד שבעה ימים¹² מהמולד (מנהגי 'קידוש לבנה' פורטו ב'התקשרות' גיליון יב).

יום שני

ח' במרחשוון

תענית 'שני' קמא. בימינו אלה, אין נוהגים

(13) במדינות אשכנז נהגו להתענות בימי שני וחמישי ושני שאחרי המועדים פסח וסוכות, לפי שחוששים שמא מתוך משתה ושמת המועד באו לידי עבירה. והיו ממתניים עד שייצאו חודשי ניסן ותשרי (טושו"ע ושו"ע אדמוה"ז סי' תצב). היו מברכים את המתענים בשבת שלפני-כן, ואין מברכים אותם בשבת-מברכים-החודש, וגם לא בשבת ר"ח אייר או מרחשוון (שו"ע רבינו שם ס"ד).

(14) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג עמ' 258 ואילך, וראה שם ביאור טעמו של דבר - אם כי הרבי נשיא דורנו בעצמו הקפיד להתענות בתעניות אלו, ובחודש אייר תשמ"ח אף אמר באחד הצומות 'דברי כיבושין', שמהם נעתק האמור בפנים.

(10) אף הש"ץ אינו מוחזק עד ל' יום, ראה לקט ציונים והערות לשו"ע אמודה"ז סי' קיד סו"ס י.

(11) על-פי שו"ע אדה"ז סי' קיד ס"י, שערי-תשובה הנ"ל בשם הריטב"א, וקצות-השולחן סי' כא ס"ו.

(12) לא שלמים, ודי ביממה השביעית - 'התקשרות' גיליון תנד עמ' 15 וש"נ.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש